באָרמאן - דער טראגיש אומגעקומענער ניט-געקרוינטער אידישער קעניג פון קאנגא

(ספעציעל פאר ד. א. וו. דורך "איטא")

א בריוו פון בריוסעל

פון י. שעכטמאן

אין דער גאנצער אייראפייאישער און אין דער גאנצער אידישער פרעסע האט מען אין דער לעצטער צייט א סך געשריבען וועגן דעם טראגישן טויט פון א אידישן מיליאנער באָרמאן, וואס איז מיט א צייט צוריק דער'הרג'עט געווארן אין זיין ביורא דורך א גריק געארגיי, וועלכער האט זיך אויפ'ן ארט אליין גענומען דאס לעבן. מען האט דערציילט פארשיידענע אינטערעסאנטע פרטים וועגן דעם באמת סענסאציאנעלן לעבן פון דעם דאזיקן פויליש אידן, וואס איז מיט דרייסיק יאר צוריק געקומען אין בעלגיע, וואס האט איבער צוואנציק יאר געלעבט אין קאנגא און איז דארטן רייך און מעכטיק געווארן; מען האט אים גערופן דער ניט געקרוינטער קעניג פון קאנגא; די שווארצע באפעלקערונג האט אין אים געזעען דעם אמת'ן הערשער פון דער בעלגישער קאלאניע; ער האט פארמאגט גאלד-גרובן און קאלאסאלע אינדוסטריעלע און האנדעלס אונטערנעמונגען; ער האט פארנומען א הויכע שטעלונג אין דער בעלגישער געזעלשאפט, געווען אפט א גאסט ביי דעם בעלגישן קעניג; ער האט פארמאגט א פרעכטיקן שלאס און ער האט גענאסן א שם פון איינעם פון די רייכסטע און איינפלוסרייכסטע מענשן פון בעלגיע.

[illegible]

יאנואר, 1931.

רייזע איינדריקע

(סעאטל)

ארטיקל צוויי

פון אלחנן

[illegible]

THE ISRAELITE PRESS — The only Jewish Newspaper in Western Canada.
אידישע ווארט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per yeai
Established 1910 — Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

די הילף פאר'ן פארמער, — וועט זי העלפן?

געמישטע פארמעריי, ווי א לייזונג צו דעם פארמערס פראבלעמען, ווערט פראפאגאנדירט אין מערב קאנאדע פון נאך דער מלחמה אן. מען האט שוין לאנג אנטדעקט, אז ספעציאליזירנדיק זיך אויף דער פראדוקציע פון תבואה און פארנאכלעסנדיק אנדערע קוואלן פון לאנדווירטשאפטלאכער הכנסה, שטעלט דער פארמער צופיל אין קאן "אויף איין קארט". און ער ווערט לייכט רואינירט, ווען די גערעטעניש און פרייזן אויף תבואה זיינען שלעכט פאר א יאר, אדער ווי עס פאסירט אפט, פאר עטלאכע יאר נאכאנאנד. האט ער אבער אביסל אייער, פוטער, גרינס, פלייש, חזיר-פעט און א. וו. פון זיין פארם, דאן האט ער א שטיקל הכנסה דורכ'ן יאר און קאן לייכטער אריבערטראגן אן אומגערעטעניש אדער אפילו עטלאכע אומגערעטענישן נאכאנאנד.

די פראפאגאנדע און די מיטווירקונג פון די פראווינציעלע רעגירונגען האבן געבראכט גאנץ ממשות'דיקע רעזולטאטן אין די פריירי פראווינצן, און די פראדוקציע פון לאנדווירטשאפטלאכע פראדוקטן האט זיך שטארק צעוואקסן פאר די לעצטע יארן, אויפ'ן חשבון פון אימפארטן פון אנדערע לענדער.

דער גרעסטער טייל פון די מערב קאנאדער פארמערס איז אבער נאך אלץ פארבליבן ביי דער ריינער תבואה פארמעריי, און עס זייענן נאך דא ביי היינטיקן טאג א היבש ביסל פארמערס אין די פריירים, וואס דארפן קויפן אפילו פאר זייער אייגענעם געברויך אזעלכע עלעמענטארסטע פראדוקטן, ווי אייער, און פוטער, און קארטאפל.

אין איר זוכעניש פון מיטלען ווי אזוי צו העלפן די פריירי פארמערס אין זייער איצטיקער קאטאסטראפאלער לאגע, פאראורזאכט פון נידעריקע פרייזן און פון א מאנגל אין א מארק פאר זייערע תבואות, האט די רעגירונג פון פרעמיער בענעט באשלאסן צו דערמוטיקן אויף א ממשות'דיקן אופן די אנטוויקלונג פון געמישטער פארמעריי אין מערב קאנאדע. נים וועלנדיק פארוויקלען די רעגירונג אין וועלכן ס'איז פינאנציעלן פלאן, האט פרעמיער בענעט, אין זיין רעדע אין רעדזשיינע, דערקלערט, אז די רעגירונג וועט זען, אז א פריוואטע קרעדיט קארפאראציע, מיט א קאפיטאל פון פינף מיליאן דאלאר, זאל געגרינדעט ווערן מיט'ן צוועק צו געבן די פארמערס הלוואות, אויף נידעריקע צינזן, פאר דער אנטוויקלונג פון פיצוכט, שאף-צוכט, חזירים צוכט און א. וו.

דער פלאן ווערט איצט פארווירקלאכט. ווי ע. וו. ביטי האט דא די טעג אנאנסירט, איז אזא קרעדיט קארפאראציע שוין געגרינדעט געווארן און האט געקראגן א טשארטער. און זי וועט אנפאנגען איר טעטיקייט אזוי שנעל ווי די פאנדן, וואס וועלן אינוועסטירט ווערן פון די אייזנבאנען, בענק און אנדערע פינאנציעלע אינסטיטוציעס, וועלן אריינקומען.

דאס מיינט, אז שוין דעם פרילינג וועט די פארמערס געגעבן ווערן די געלעגנהייט איינצופירן ביי זיך א געמישטע ווירטשאפט. יעדער פארמער אין די געגנטן וואו אזא ווירטשאפט איז פראקטיש, וועט קאנען קריגן קרעדיטן אויף פון צוויי הונדערט ביז טויזנט דאלאר פאר'ן איינקויף פון לעבעדיקן אינווענטאר, אויף צינזן נים העכער פון זעקס פראצענט פער יאר.

מר. ביטי, פונקט ווי די וואס האבן אויסגעארבעט דעם פלאן, לייגן אויף אים זייער פיל געוויכט. דער פלאן דארף נים אפציען דעם פארמער פון זיין פארמעריי נאר דארף אים צוגעבן א נייעם קוואל פון שטענדיקער הכנסה, וואס וועט אים ארויסהעלפן סיי אין די ערגערע און סיי אין די בעסערע יארן

עס איז קיין ספק נים, אז א סך פארמערס וועלן זיך באנוצן מיט דער געלעגנהייט, און אז דער פלאן וועט באמת עטוואס פארלייכטערן דעם פארמערס לאגע, באזונדערס אין די שלעכטע יארן.

אבער מיר קאנען לוידער נים לייגן קיין באזונדערס גרויסן געוויכט אויף דעם פלאן, און מיר צווייפלען, אויב ער וועט קאנען א סך העלפן דעם פארמער, אויסער דעם וואס ער וועט אים אליין פאר'זארגן מיט זיין פאמיליע מיט פראדוקטן, וועלכע ער דארף איצט אפט קויפן, אדער אויסקומען אן זיי, — וואס איז נאטירלאך, אויך נים קיין קלייניקיים.

דער חסרון פון דעם פלאן איז דאס וואס זיין גרעסערער דערפאלג מוז ווידער, ווי אין דעם פאל פון תבואה פראדוקציע, אין דער גרעסטער מאס אפהיינגען אן אן אויסלענדישן מארק, וואס קריגט די זעלבע פראדוקטן אויך פון אנדערע לענדער און וואו מען מוז אויסשטיין א שארפע קאנקורענץ, אין וועלכער מען קאן זייער לייכט פארלירן, ווי ס'איז דער פאל מיט ווייץ דאס יאר.

מר. דזשאפרעי, פרעזידענט פון דער סו ליין, ריידנדיק דא צוזאמען מיט מר. ביטי, האט דערציילט וועגן דעם גרויסן דערפאלג פון אן ענלאכן פלאן אין מינעזאטא. אבער אין מינעזאטא איז דא א גרעסערע שטאטיקע באפעלקערונג ווי, ווען מיר זאגן, אין סאסקאטשעוואן, און מינעזאטא האט נים ווייט פון זיך גרויסע אינדוסטריעלע צענטרען און א ברייטן לאקאלן מארק פאר אירע לאנדווירטשאפטלאכע פראדוקטן איבער'ן גאנצן לאנד.

פרישע מילך איז א פראפיטאבעלער פראדוקט פאר א פארמער. אבער דער סאסקאטשעוואנער פארמער, אויסער די וואס וואוינען נעענטער צו די עטלאכע שטעט אין דער פראווינץ, האט נים קיין מארק פאר זיינע מילך. ער מוז עס פארקויפן אין דער פארם פון פוטער, וואס ברייננט אריין א סך ווייניקער.

די אנטוויקלונג פון געמישטער פארמעריי וועט פיל פארגרעסערן די פראדוקציע פון אייער, מילכיקס, פלייש, פעל, גרינצייג און א. וו. און וואס וועלן די פארמערס טאן מיט אט דער שפע פון פראדוקטן, וואס זיי אליין וועלן נים קאנען פארברויכן? דער באשרייינקטער לאקאלער מארק וועט אזוי פארפלייצט ווערן, און די פרייזן וועלן פאלן צו אזא נידעריקן פלאך, אז עס וועט זיך נים לוינען דער געשעפט אפילו צו ברייינגען די סחורה אויפ'ן מארק באזונדערס ווען דאס איז פארבונדן מיט טראנספארטאציע הוצאות.

אזעלכע פאלן האבן מיר געזעען און זעען איצט. נאך ווען געמישטע פארמעריי האלט ערשט ביים אנהויב פון איר אנטוויקלונג. מיר האבן שוין געזעען פאלן, ווי מען האט געדארפט באצאלן מער פראכט פאר פעל, ווי דער פרייז וואס זיי האבן אריינגעבראכט, און מיר זעען איצט, ווי קארטאפל ווערט פארקויפט אין סטארס צו 25 סענט א בושל, און דער פארמער קריגט אזוי נים אפילו פאר'ן פורל וואס ברייינגט די קארטאפל אין שטאט אריין. מיר זעען אויך ווי נידעריק עס איז געפאלן דא דער פרייז פון אייער נאך אין יאנוואר, ווען זיי שטייען געוויינלאך זייער הויך, דערפאר וואס די פראדוקציע איז געווען אביסל גרעסער ווי געוויינלאך.

מיר מוזן אויך גערדיינקען, אז דער מארק דא וועט ווערן נאך מער באשריינקט נאכ'ן דורכפיר פונ'ם פלאן: א סך פארמערס וואס זיינען איצט קויפער פון אט די פראדוקטן, וועלן דאן אליין ווערן פארקויפער.

עס וועט אזוי פארבלייבן צו פארלאזן זיך אויף דעם אויסלענדישן מארק, און ווי נים ראיעל אזא מארק איז ווייסן מיר שוין פון ביטערער דערפארונג.

דער פלאן וועט אזוי זייער ווייניק העלפן דער פארמער צו פארבעסערן זיין לאגע. אין וואס דער פארמער נויטיקט זיך, איז אין א ברייטערן לאקאלן מארק פאר זיינע פראדוקטן, דאס הייסט, אין א גרעסערער שטאטישער באפעלקערונג, וואס זאל קויפן די פראדוקטן. דער פלאן פון געמישטער פארמעריי קאן ברייינגען דעם פארמער ממשות'דיקע נוצן נאר דאן, ווען גלייכצייטיק זאל אנגיין א גרויסע אינדוסטריעלע אנטוויקלונג.

אבער דאס מיינט נאטירלאך אימיגראציע, — און וועגן דעם איז לויט דער הערשנדיקער שטימונג גאר נים שייך צו ריידן.